T095 ATĐ 7 (19) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q18-Kiền Độ Tạp-Ái Kính

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 18
Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP

Phaåm 4: AÙI KÍNH, Phaàn 3

Ñöùc Theá toân noùi Voâ hoïc thaønh töïïu thaân giôùi, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät. Trong kinh cuûa Ñöùc Phaät noùi: Voâ hoïc thaønh töïu thaân giôùi, duø noùi nhö theá nhöng khoâng phaân bieät. Kinh Phaät laø caên baûn cuûa luaän naày. Nay vì muoán giaûi thích roäng kinh Phaät, neân soaïn luaän naày. Laïi nöõa, sôû dó soaïn luaän naày laø vì tröôùc kia ñaõ noùi veà caûnh giôùi Nieát-baøn cuûa thaân höõu dö, caûnh giôùi Nieát-baøn cuûa thaân voâ dö. Nieát-baøn neân goïi laø Hoïc, Voâ hoïc, phi hoïc phi Voâ hoïc. Nhö ñaáây ñeàu noùi laø quaû A- la-haùn voâ vi. Nay noùi quaû A-la-haùn höõu vi, neân soaïn luaän naày. Hoûi: Theá naøo laø thaân giôùi Voâ hoïc? Ñaùp: Giôùi thaân, giôùi khaåu vaø maïng tònh cuûaVoâ hoïc nhö thuyeát trong chi Voâ hoïc ôû choã khaùc coù noùi. Chaùnh nghieäp töùc laø thaân giôùi Voâ hoïc trong ñaây. Chaùnh ngöõ töùc laø giôùi khaåu. Chaùnh maïng laø maïng tònh. Hoûi: Nhö ngoaøi giôùi cuûa thaân, mieäng, laïi khoâng coù maïng tònh, vì sao ñaët ra ba teân goïi naày? Ñaùp: Vì tònh, baát tònh ñoái nhau, neân ñaët ba teân, laø baûy nghieäp baát thieän, töø tham, saân, si sinh. Töø tham sinh: ñoù goïi laø taø maïng. Töø saân, si sinh: Thaân nghieäp laø taø nghieäp, khaåu nghieäp laø taø ngöõ. Töø tham sinh: khoâng coøn taïo taùc nöõa, laø chaùnh maïng. Töø saân, si sinh: khoâng coøn taïo taùc nöõa. Thaân nghieäp laø chaùnh nghieäp, khaåu nghieäp laø chaùnh ngöõ. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc maïng höõu vi, hoaëc vì vui chôi, hoaëc vì taâm oaùn gheùt, neân khôûi baûy nghieäp baát thieän. Neáu maïng, thì ñoù goïi laø taø maïng. Neáu khoâng vì maïng, khôûi thaân nghieäp laø taø nghieäp, khôûi khaåu

nghieäp laø taø ngöõ. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc maïng höõu vi, neân ñaõ taïo caùc thöù phöông thuoác, chuù thuaät. Hoaëc vì vieäc khaùc cuûa höõu vi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc boán thöù aùi, neân ñaõ gaây ra caùc haønh vi aùc, hoaëc laøm vieäc khaùc: neáu vì boán thöù aùi, taïo caùc haønh vi aùc, thì ñoù goïi laø

taø maïng, ngoaøi ra nhö tröôùc noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu laøm naêm vieäc dua nònh, löøa doái v.v..., thì ñoù goïi laø taø maïng. Neáu vì vieäc khaùc, thì vieäc khaùc aáy nhö tröôùc ñaõ noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc coù toäi giaø, hoaëc coù toäi taùnh, neáu gaây ra toäi giaø, thì ñoù goïi laø taø maïng, neáu gaây ra toäi taùnh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Vì sao? Vì toäi giaø khoù tröø. Laïi coù thuyeát noùi: Coù nghieäp baát thieän caên baûn, coù nghieäp baát thieän phöông tieän. Neáu haønh nghieäp baát thieän phöông tieän ñoù goïi laø taø maïng. Neáu gaây ra nghieäp baát thieän caên baûn ñeàu nhö tröôùc noùi. Vì sao? Vì nghieäp phöông tieän khoù tröø, neân traùi vôùi ôû treân noùi, ñoù goïi laø chaùnh maïng. Voâ hoïc thaønh töïu thaân giôùi, cho ñeán noùi roäng. Hoûi Nhö hoïc, phi hoïc phi Voâ hoïc cuõng thaønh töïu thaân giôùi. Vì sao chæ noùi Voâ hoïc? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaây laø Nhö lai giaùo hoùa höõu dö, löôïc noùi phaàn vöôït hôn. Laïi coù thuyeát noùi: Noùi nghóa vöôït hôn. Vì sao? Vì neáu noùi theo phaùp, thì phaùp Voâ hoïc laø hôn. Neáu noùi theo ngöôøi thì ngöôøi Voâ hoïc vöôït hôn, noùi roäng nhö treân phaùp Voâ hoïc vöôït hôn phaùp Hoïc. Laïi coù thuyeát noùi: Ñöùc Theá toân hoaëc khen ngôïi noùi ñeä töû vöôït hôn, hoaën khen ñeä töû trung bình, hoaëc khen ñeä töû baäc haï. Khen ngôïi ñeä töû vöôït hôn nhö keä noùi: A-la-haùn vui nhaát Vì khoâng coù khaùt aùi Cuõng döùt tröø ngaõ maïn Xeù raùch löôùi voâ minh. Khen ñeä töû baäc trung, nhö khen ngôïi baûy ngöôøi thieän maø trong kinh ñaõ noùi. Khen baäc haï nhö trong kinh Trì duï noùi: ÔÛ ñaây, chæ noùi khen ngôïi haøng ñeä töû vöôït hôn. Hoûi: Theá naøo laø nghóa Thi-la? Ñaùp: Nghóa maùt meû laø nghóa cuûa Thi-la. Vì sao? Vì phaù giôùi laøm cho thaân taâm noùng böùc, trì giôùi coù coâng naêng khieán thaân taâm maùt meû. Laïi coù thuyeát noùi: Nghóa hoïc taäp laø nghóa cuûa Thi-la. Vì sao? Vì

thöôøng tu taäp phöôùc thieän. Hoûi: Theá naøo laø thaân ñònh Voâ hoïc? Ñaùp: Laø tam-muoäi Voâ hoïc khoâng, tam-muoäi voâ töôùng, tam-muoäi voâ nguyeän. Hoûi: Theå cuûa ñònh laø moät, sao noùi laø ba? Ñaùp: Vì ba söï neân noùi ba: 1. Do ñoái trò. 2. Do taâm coù kyø haïn. 3. Do caûnh giôùi. Do ñoái trò neân noùi khoâng. Khoâng laø phaùp ñoái trò gaàn ñoái vôùi ngaõ kieán. Hoûi: Thaân kieán coù hai thöù: 1. Haønh nôi ngaõ. 2. Haønh nôi ngaõ sôû. Khoâng coù hai thöù: 1. Haønh nôi khoâng. 2. Haønh voâ ngaõ. Haønh naày laøm ñoái trò gaàn cho haønh naøo? Ñaùp: Haønh voâ ngaõ ñoái tri ngaõ kieán, haønh Khoâng laø ñoái trò ngaõ sôû kieán. Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái tri naêm ngaõ kieán, haønh Khoâng ñoái tri möôøi laêm ngaõ sôû kieán. Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái tri nôi kieán chaáp cuûa mình, haønh Khoâng ñoái trò sôû kieán cuûa mình. Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái trò thaân aùi cuûa ngaõ. Haønh Khoâng ñoái trò thaân aùi cuûa ngaõ sôû. Laïi nöõa, aám chaúng phaûi ngaõ laø haønh voâ ngaõ. Trong aám khoâng coù ngaõ laø haønh khoâng. Laïi nöõa, nhaõn nhaäp chaúng phaûi ngaõ, laø haønh voâ ngaõ. Trong nhaõn nhaäp khoâng coù ngaõ laø haønh khoâng. Cho ñeán yù nhaäp noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, taùnh khoâng laø haønh voâ ngaõ, khoâng coù sôû haønh laø haønh khoâng. Vì taâm mong moûi, neân goïi laø voâ nguyeän. Voâ nguyeän nghóa laø khoâng mong muoán ôû höõu. Hoûi: Neáu do taâm mong muoán, khoâng nguyeän ôû höõu, goïi laø voâ nguyeän. Cuõng laø taâm mong muoán, khoâng nguyeän nôi Thaùnh ñaïo cuõng goïi

laø voâ nguyeän chaêng? Ñaùp: Taâm mong muoán khoâng nguyeän ôû aám, maø Thaùnh ñaïo döïa vaøo aám. Taâm mong muoán khoâng nguyeän ñoái vôùi theá gian maø Thaùnh

ñaïo thì ôû theá gian. Taâm mong muoán khoâng nguyeän ñoái vôùi khoå maø Thaùnh ñaïo döïa vaøo khoå. Taâm mong muoán khoâng nguyeän taêng tröôûng maø Thaùnh ñaïo döïa vaøo söï taêng tröôûng. Hoûi: Neáu vaäy vì sao baäc Thaùnh tu ñaïo? Ñaùp: Vì muoán ñeán Nieát-baøn. Vì sao? Vì baäc Thaùnh quaùn saùt, tröø Thaùnh ñaïo thì khoâng coøn coù phaùp naøo coù theå ñeán Nieát-baøn, do vaäy neân tu ñaïo. Vì caûnh giôùi, neân noùi voâ töôùng. Voâ töôùng, laø khoâng coù möôøi töôùng, vì khoâng coù möôøi töôùng, neân noùi laø voâ töôùng. Möôøi töôùng laø: Saéc, thanh, höông, vò, xuùc, nam, nöõ, ba coõi. Nieát-baøn khoâng coù töôùng nhö theá, neán ñònh kia duyeân Nieát-baøn. Laò nöõa, aám laø töôùng cuûa höõu, neân ñònh kia duyeân aám. Laïi nöõa, phaùp tröôùc sau laø töôùng cuûa höõu, neân ñònh kia duyeân khoâng coù tröôùc, sau. Laïi nöõa, neáu phaùp coù thöôïng, trung, haï, thì ñoù goïi laø töôùng cuûa höõu, neân ñònh kia duyeân khoâng coù thöôïng, trung, haï. Laïi coù thuyeát noùi: do haønh, neân noùi coù ba. Ñònh khoâng kia haønh ôû hai haønh, ñoù laø haønh khoâng vaø haønh voâ ngaõ. Ñònh voâ nguyeän haønh ôû möôøi haønh, nghóa laø haønh khoå, voâ thöôøng, taäp ñeá cuûa ñaïo ñeá cuûa ñònh voâ töôùng, haønh ôû boán haønh, nghóa laø boán haønh cuûa dieät ñeá. Laïi coù thuyeát noùi: Vì ñoái trò neân noùi laø ba. Haønh khoâng laø ñoái trò gaàn cuûa ngaõ kieán. Voâ nguyeän laø ñoái trò gaàn cuûa giôùi thuû. Voâ töôùng laø ñoái trò gaàn cuûa si. Hoûi: Theá naøo laø thaân tueä Voâ hoïc? Ñaùp: Hoaëc trí, hoaëc kieán, hoaëc minh, hoaëc giaùc, hoaëc hieän quaùn, cho ñeán noùi roäng. Bình luaän: Thuyeát naày coù theå nhö vaäy, nhöng ôû ñaây, noùi thaân chaùnh tueä, khoâng noùi thaân tueä phaân bieät. Vaên aáy neân noùi raèng: Theá naøo laø thaân tueä Voâ hoïc? Ñaùp: Taän trí, trí voâ sinh khoâng goàm nhieáp tueä Voâ hoïc. Hoûi: Theá naøo laø thaân giaûi thoaùt Voâ hoïc? Ñaùp: Chaùnh quaùn Voâ hoïc töông öng vôùi giaûi thoaùt. Thôøi giaûi thoaùt naày laø ñaïi ñòa, laø taän trí, trí voâ sinh laø chaùnh kieán Voâ hoïc töông öng vôùi giaûi thoaùt. Hoûi: Theá naøo laø thaân giaûi thoaùt tri kieán Voâ hoïc? Ñaùp: Laø taän trí, trí voâ sinh. Hoûi: Vì sao noùi taän trí, trí voâ sinh laø thaân giaûi thoaùt tri kieán Voâ hoïc, Ñaùp: Laø do sinh ra trong thaân cuûa ngöôøi giaûi thoaùt.

Hoûi: Thaân tueä Voâ hoïc, thaân giaûi thoaùt tri kieán Voâ hoïc coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Khoå trí, taäp trí Voâ hoïc, laø thaân tueä Voâ hoïc. Vì sao? Vì hai trí naày duyeân theo phaùp raøng buoäc dieät trí, dieät trí, ñaïo trí Voâ hoïc laø thaân giaûi thoaùt tri kieán Voâ hoïc. Vì sao? Vì hai trí naày duyeân theo phaùp khoâng coù raøng buoäc. Laïi nöõa, khoå trí, taäp trí, dieät trí Voâ hoïc laø thaân tueä Voâ hoïc. Vì sao? Vì ba trí naày duyeân theo giaûi thoaùt, khoâng duyeân theo duyeân giaûi thoaùt. Trí voâ laäu, ñaïo trí Voâ hoïc laø thaân tri kieán giaûi thoaùt Voâ hoïc. Vì sao? Vì ñaïo trí naày duyeân vôùi giaûi thoaùt, cuõng duyeân theo duyeân trí voâ laäu giaûi thoaùt. Giaûi thoaùt coù hai thöù: giaûi thoaùt höõu vi, giaûi thoaùt voâ vi. Höõu vi laø sôû duyeân cuûa khoå trí, taäp trí. Voâ vi laø sôû duyeân cuûa dieät trí. Kieán cuûa trí giaûi thoaùt voâ laäu laø sôû duyeân cuûa ñaïo trí. Cho neân, ñaïo trí laø thaân giaûi thoaùt tri

kieán Voâ hoïc, vì duøng ñaïo trí ñeå duyeân theo ba trí. Laïi coù thuyeát noùi: Tueä hoaëc ñoái trò taø tueä, hoaëc ñoái trò vôùi voâ tri. Neáu ñoái trò taø tueä, laø thaân tueä Voâ hoïc. Neáu ñoái trò vôùi voâ tri, laø thaân giaûi thoaùt tri kieán Voâ hoïc. Nhö taø tueä, voâ tri, nhaïy beùn, chaäm luït, ngu, trí cuõng gioáng nhö theá. Thaân giôùi ôû saùu ñòa, ñoù laø Vò chí, Trung gian vaø boán thieàn caên baûn. Thaân khaùc ôû chín ñòa. Hoûi: Phaät, Bích-chi Phaät, Thanh vaên, naêm thöù thaân naày coù khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Neáu theo ñòa, theo theå thì khoâng coù khaùc nhau. Neáu theo caên thì coù khaùc nhau. Ngöôøi caên cô nhaïy beùn, laø noùi veà hôn. Ngöôøi caên cô baäc trung, laø noùi trung bình, ngöôøi caên cô baäc haï, laø noùi thaáp. Nhö Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Moät roát raùo, chaúng phaûi nhieàu roát raùo, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät, kinh Phaät noùi: Moät roát raùo, chaúng phaûi nhieàu roát raùo. Duø kinh Phaät noùi moät roát raùo, nhöng khoâng phaân bieät laø vì phaùt taâm neân noùi roát raùo hay do vieäc thaønh töïu, neân noùi roát raùo. Kinh Phaät laø choã caên baûn cho luaän naày. Laø ñieàu kinh cuûa chö Phaät khoâng noùi, nay vì muoán noùi neân soaïn luaän naày. Hoûi: Cöùu caùnh coù hai, vì sao Ñöùc Theá toân chæ noùi moät? Toân giaû Ba-xa ñaùp: Moät roát raùo, nghóa laø roát raùo cuûa phaùt taâm, khoâng coù hai roát raùo cuûa phaùt taâm. Moät vieäc thaønh töïu roát raùo, khoâng coù hai vieäc thaønh töïu roát raùo. Ñöùc Theá toân cuõng noùi moät ñeá, khoâng coù hai ñeá, nghóa laø moät khoå ñeá, khoâng coù khoå ñeá thöù hai, cho ñeán moät ñaïo ñeá,

khoâng coù ñaïo ñeá thöù hai. Laïi coù thuyeát noùi: Chæ moät roát raùo, khoâng coù hai roát raùo, nghóa laø söï thaønh töïu roát raùo. Phaùt taâm roát raùo: ñeàu vì vieäc thaønh töïu, neân phaùt taâm. Laïi coù thuyeát noùi: Caùc ngoaïi ñaïo v.v... ñeàu töï ñoái vôùi phaùp maø hoï ñaõ thöïc haønh roài nghó laø roát raùo. Phaät noùi raèng: Chæ trong phaùp kheùo noùi, coù phaùp roát raùo, trong phaùp khoâng kheùo noùi, khoâng coù phaùp roát raùo. Laïi coù thuyeát noùi: ÔÛ ñaây khoâng noùi roát raùo ñeä nhaát, chæ muoán noùi veà loãi cuûa caùc ngoaïi ñaïo. Ngöôøi döùt kieán nhö caùc ngoaïi ñaïo v.v..., chaúng phaûi ñoái vôùi thöôøng kieán, keû thöôøng kieán chaúng phaûi ñoái vôùi döùt kieán. Phaät noùi raèng: Neáu keû thöôøng kieán laø roát raùo, thì döùt kieán laø chaúng phaûi. Neáu keû döùt kieán laø roát raùo, thì thöôøng kieán laø chaúng phaûi? Nhöng thöôøng, döùt ñeàu chaúng phaûi phaùp roát raùo. Cho neân, vì muoán noùi loãi cuûa ngoaïi ñaïo, neân noùi laø moät roát raùo, chaúng phaûi moïi roát raùo. Nhö noùi moät roát raùo, chaúng phaûi nhieàu roát raùo, cho ñeán noùi roäng. Cöùu caùnh goïi laø phaùp gì? Ñaùp: Ñöùc Theá toân hoaëc noùi ñaïo roát raùo, hoaëc noùi Nieát-baøn roát raùo. Noùi ñaïo roát raùo laø theá naøo? Nhö keä noùi: Neáu khoâng bieát ñaïo. Laø maïn thoâng minh Chöa ñeán roát raùo Khoâng ñieàu maø cheát. Khoâng bieát ñaïo: nghóa laø khoâng thaáy taùm ñaïo. Laø maïn cuûa thoâng minh, nghóa laø ngoaïi ñaïo, ngu tieåu töï cho laø thoâng minh, maø sinh kieâu caêng, ngaïo maïn. Chöa ñeán roát raùo töùc duø laø phaùt yù nhöng khoâng ñeán roát raùo. Khoâng ñieàu maø cheát: Nhö coù phieàn naõo maø sinh, coù phieàn naõo maø cheát. Nhö Keä noùi ñaïo roát raùo, theá naøo laø Nieát-baøn roát raùo. Nhö keä noùi: Ñeán roát raùo khoâng sôï Khoâng noùi khoâng aên naên Nhoå heát muõi

teân höõu Thaân naày laø beân sau. Ñeán roát raùo: Roát raùo coù hai thöù: 1. Phaùt taâm roát raùo. 2. Thaønh söï roát raùo. Laø ñeán roát raùo cuûa söï thaønh töïu baäc nhaát. Khoâng sôï: Laø kheùo tu

tam-muoäi Khoâng, vì hieåu saâu phaùp duyeân khôûi, neân khoâng sôï ñöôøng aùc vaø khoå sinh töû. Khoâng noùi: nghóa laø khoâng nhö lôøi noùi voâ nghóa cuûa caùc ngoaïi ñaïo noùi veà taø trí, taø kieán khoâng hoái haän: Töùc laø kheùo döùt tröø giôùi thuû, sinh trí roát raùo. Giôùi thuû, sinh trí roát raùo coù theå nhoå heát caùc muõi teân höõu, nghóa laø do kheùo tu Thaùnh ñaïo, coù theå laøm cho höõu aùi ñaõ döùt heát haún, vaéng laëng, truï trong phaùp khoâng löu chuyeån. Thaân naày laø bieân sau: Vì ñaõ döùt heát nhaân cuûa aùi, höõu kia, neân khoâng coøn sinh. Vì khoâng coøn sinh, neân thaân naày laø beân sau: Ñaây laø roát raùo nhaát Ñaïo vaéng laëng voâ thöôïng Döùt heát taát caû töôùng Xuaát ly ñeán khoâng cheát. Ñaây laø roát raùo nhaát: noùi vieäc roát raùo thaønh. Vaéng laëng: laø lìa ba thöù löûa. Ñaïo laø nôi trí ñaõ an laäp. Voâ thöôïng: laø khoâng coù choã nöông. Coù theå döùt heát taát caû töôùng: hieån hieän döùt tröø taát caû nghieäp, döùt taát caû töôùng phieàn naõo. Xuaát ly: Vì tröø dieät caùc phieàn naõo, ñöôïc thanh tònh. Ñeán khoâng cheát: Vì roát raùo ñeán phaùp baát dieät. Nhö Baø-la-moân Soá Muïc-kieàn-lieân ñeán choã Phaät, baïch Phaät: Ñeä töû ñaõ ñöôïc Sa-moân Cuø-ñaøm hoùa ñoä, taát caû ñeàu ñaït ñeán roát raùo. Ñöùc Theá toân baûo: Baø-la-moân! Vieäc naày khoâng nhaát ñònh: Hoaëc coù ngöôøi ñeán, coù ngöôøi khoâng ñeán. Trong ñaây noùi Nieát-baøn laø söï thaønh roát raùo, coù phaùt taâm, coù roát raùo phaùt taâm, coù söï thaønh, coù roát raùo söï thaønh. Theá naøo laø roát raùo phaùt taâm? Cho ñeán roát raùo söï thaønh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaïo theá tuïc ñoù goïi laø phaùt taâm, chaúng phaûi roát raùo. Thaùnh ñaïo goïi laø phaùt taâm, cuõng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo theá tuïc goïi laø söï thaønh, khoâng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo voâ laäu goïi laø söï thaønh, cuõng goïi laø roát raùo. Laïi coù thuyeát noùi: Ñaïo quaû trung gian goïi laø phaùt taâm, khoâng goïi laø roát raùo. Ñaïo quaû Sa-moân caên baûn goïi laø phaùt taâm, cuõng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo quaû trung gian goïi laø söï thaønh, khoâng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo quaû caên baûn goïi laø söï thaønh, cuõng goïi laø roát raùo. Laïi coù thuyeát noùi: Ñaïo hoïc goïi laø phaùt taâm, khoâng goïi laø roát raùo. Ñaïo Voâ hoïc goïi laø phaùt taâm, cuõng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo Höõu hoïc goïi laø söï thaønh, khoâng goïi laø roát raùo. Choã döùt cuûa ñaïo Voâ hoïc goïi laø söï thaønh, cuõng goïi laø roát raùo. Nhö Ñöùc Theá toân noùi: Coù caùc ngoaïi ñaïo Phaïm chí, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao taïo ra phaàn naày?

Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät. Trong kinh cuûa Phaät noùi: Coù caùc ngoaïi ñaïo Phaïm chí bieän luaän nhö vaày: Ta ñaõ döùt caùc chaáp, cho ñeán noùi roäng. Kinh Phaät duø noùi nhö vaäy, nhöng khoâng phaân bieät. Kinh Phaät laø choã caên baûn cuûa luaän naày. Ñieàu maø trong kinh cuûa chö Phaät khoâng noùi, nay A-tyø- ñaøm ñeàu muoán noùi neân soaïn luaän naày. ÔÛ ñaây hoûi veà ba vieäc 1. Hoûi: Caùc ngoaïi ñaïo thaät ra khoâng döùt caùc chaáp. Vì sao Phaät noùi caùc ngoaïi ñaïo noùi laø hoï ñaõ döùt caùc chaáp? 2. Hoûi: Nhö caùc ngoaïi ñaïo khoâng laäp ra vieäc döùt caùc

chaáp, vì sao noùi laø caùc ngoaïi ñaïo laäp ra döùt duïc thuû, giôùi thuû, kieán thuû? 3. Hoûi: Nhö caùc ngoaïi ñaïo laäp ra döùt duïc thuû, giôùi thuû, kieán thuû, khoâng laäp ra döùt ngaõ thuû? Trong ba thöù hoûi naày, Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû tröôùc ñaùp caâu hoûi giöõa: Hoûi: Nhö caùc ngoaïi ñaïo khoâng döùt caùc chaáp, vì sao noùi laø hoï döùt duïc thuû, giôùi thuû, kieán thuû, cho ñeán noùi roäng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaây laø lôøi noùi phaùp nho nhoû cuûa Theá toân. Lôøi noùi naày phaûi neân hieåu traùi laïi, khoâng neân thuaän theo. Vì sao? Vì Ñöùc Theá toân noùi phaùp, khoâng do khoâng coù nhaân duyeân, cuõng khoâng do ít nhaân duyeân. Chö Phaät giaûng noùi ñeàu coù nhaân duyeân, chaúng phaûi khoâng coù nhaân duyeân, ñeàu coù choã taïo taùc, chaúng phaûi khoâng coù choã taïo taùc, ñeàu coù ñoái töôïng hoùa ñoä, chaúng phaûi khoâng coù ñoái töôïng hoùa ñoä. Neáu ngöôøi khaùc khoâng coù duyeân thì Ñöùc Phaät khoâng bao giôø noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Vì Ñöùc Theá toân theå hieän döùt phaàn ít caùc chaáp, Neân noùi nhö theá. Lôøi noùi naày cuõng neân hieåu ngöôïc laïi, khoâng neân thuaän theo. Vì sao? Vì nhö ngöôøi phaøm phu döùt tröø giôùi thuû, kieán thuû coõi Duïc, cho ñeán döùt tröø giôùi thuû, kieán thuû cuûa Voâ sôû höõu xöù. Phaøm phu cuõng döùt ngaõ thuû cuûa ñòa Sô thieàn, cho ñeán döùt ngaõ thuû cuûa Voâ sôû höõu xöù. Cho neân, lôøi noùi naày cuõng khoâng ñöôïc duøng ñuùng. Tuy nhieân, Phaät, Theá toân ñaõ noùi roäng caùc phaùp, cho ñeán noùi roäng thuyeát naày, laø nghóa chaân thaät. Vaøo thôøi kyø Phaät chöa ra ñôøi, caùc phaùi di hoïc ngoaïi ñaïo ñöôïc tieáng taêm, lôïi döôõng. Veà sau, Phaät xuaát theá, che laáp caùc ngoaïi ñaïo, cuõng nhö söï saùng suoát maët trôøi che laáp ñoám löûa. Ñeä töû cuûa ngoaïi ñaïo quy phuïc Ñöùc Theá toân, lôïi döôõng cuûa ngoaïi ñaïo ngaøy caøng giaûm ít. Baáy giôø, caùc ngoaïi ñaïo ñeàu nhoùm hoïp nôi moät choã, ñeå cuøng nhau baøn baïc: Sa-moân Cuø-ñaøm khi chöa ra ñôøi, taát caû tieáng taêm, lôïi döôõng hieän coù cuûa theá gian ñeàu quy veà chuùng ta. Nay Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ xuaát theá, nhöõng vieäc nhö theá v.v... ngaøy caøng giaûm ít. Tuy nhieân Sa-moân Cuø-ñaøm kia khoâng coù thaät ñöùc, chæ laø do hình dung ñoan chaùnh, gioûi veà

kinh, luaän. Daùng daáp cuûa chuùng ta thoâ tuïc, ñaâu ñuû ñeå so saùnh. Nhöng kinh phaùp do oâng aáy giaûng noùi khoù hieåu ñöôïc. Nay chuùng ta phaûi laøm caùch naøo ñeå ñöôïc kinh phaùp cuûa oâng ta. Neáu ñöôïc thì haàu heát lôïi döôõng theá gian ñeàu seõ trôû veà vôùi chuùng ta. Hoï laïi baøn baïc: Nhö Ma-naïp Toâ- Thi, v.v... trong chuùng cuûa ta raát thoâng minh, caên taùnh nhaïy beùn, laïi coù söùc nhôù nghó, taát nhieân coù theå thoï trì kinh phaùp do Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ noùi. Nay haõy sai anh ta qua ñoù ñeå laøm ñeä töû cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm. Cuø- ñaøm seõ vì anh ta giaûng noùi roäng kinh phaùp. Sau khi tuïng ñoïc xong, anh ta seõ giaûi thích cho chuùng ta nghe. Baøn baïc nhö theá xong, khi aáy, ngoaïi ñaïo lieàn noùi vôùi Ma-naïp Toâ -Thi, v.v... Anh haõy ñi ñeán truï xöù cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm xin laøm ñeä töû cho ñeán xuaát gia trong phaùp Phaät, ñeå ñöôïc nghe kinh phaùp, roài haõy thoï trì. Luùc aáy, Ñöùc Nhö lai duøng möôøi löïc, boán voâ sôû uùy, ôû trong ñaïi chuùng, roäng vì haøng ngöôøi, trôøi giaûi thích caùc phaùp, coù caû caùc ngoaïi ñaïo ôû beân caïnh ñaïi chuùng, roùn reùn ñi laïi ñeå troäm nghe phaùp, oâm loøng lo sôï. Vì lo sôï,

thoï trì thì ít maø queân thì nhieàu. Do nghóa naày, phaûi bieát, Ñöùc Theá toân ñaõ noùi roäng caùc phaùp. Caùc ngoaïi ñaïo v.v... chæ tuïng döùt tröø ba thoï, queân döùt tröø ngaõ thoï. Laïi coù thuyeát noùi: Ñöùc Theá toân noùi phaùp, hoaëc coù ñaày ñuû hoaëc khoâng ñaày ñuû, nhöng moïi vieäc Ñöùc Theá toân ñaõ laøm ñeàu ñaày ñuû. Nhö kinh noùi boán nieäm xöù, veà nghóa cuûa nieäm xöù, töùc laø ñaày ñuû, nhö noùi moät nieäm xöù, goïi laø khoâng ñaày ñuû. Nhö noùi chuùng sinh truï nôi thaân, quaùn thaân chæ nhö ñaát dính treân moùng tay coøn khoâng truï nôi thaân, quaùn thaân, nhö ñaát cuûa quaû ñaát. Nhö noùi naêm caùi, baûy chi giaùc, saùu giôùi. ÔÛ ñaây cuõng laø noùi khoâng ñaày ñuû. Nhö noùi möôøi caùi, möôøi boán chi giaùc, möôøi taùm giôùi, ñoù goïi laø ñaày ñuû, do vieäc aáy neân nôi caùc vieäc ñaõ laøm thaûy ñeàu ñaày ñuû. Noùi phaùp coù ñaày ñuû, khoâng ñaày ñuû. Coù caùc dò hoïc ngoaïi ñaïo tieáp nhaän danh töø cuûa phaùp Phaät, cho ñeán noùi roäng, vì ñeå laøm chöùng maø daãn kinh Phaät. Nhö kinh noùi: Coù caùc ngoaïi ñaïo Phaïm chí ñeán giaûng ñöôøng, nôi caùc Tyø-kheo ñang taäp hôïp, noùi raèng: Caùc Tröôûng giaø! Nhö Sa-moân Cuø-ñaøm, thaày cuûa caùc oâng, ñaõ vì caùc ñeä töû noùi raèng: Phaûi döùt naêm caùi, laøm yeân tònh taâm mình ôû boán nieäm xöù, tu baûy giaùc chi. Chuùng ta seõ vì caùc ñeä töû, cuõng noùi phaùp nhö theá, cho ñeán noùi roäng. Caùc ngoaïi ñaïo kia cuøng sinh, cuøng töû vôùi caùi, maø coøn khoâng nhaän thöùc ñöôïc caùi, huoáng chi laø bieát thaáy. Nieäm xöù, giaùc chi coøn khoâng nghe ñöôïc muøi höông, huoáng chi laø bieát vò. Tuy nhieân, Ñöùc Phaät giaûng noùi roäng caùc phaùp, cho ñeán noùi roäng. Nhö Phaïm chí Ma-kieàn- ñeà ñeán choã

Phaät, maëc Uaát-ña-la-taêng, laáy tay sôø vaøo y naày, ra veû nhö beänh, nhö thaân bò muït nhoït, bò truùng teân, bò gheû lôû, roài noùi raèng: Sa-moân Cuø-ñaøm! Thaân naày khoâng bò beänh, töùc laø Nieát-baøn. Thaân Phaïm chí kia khoâng bò beänh, thöôøng ñöôïc uoáng aên. Vì thaân khoâng bò beänh, neân noùi thaân khoâng bò beänh, vì ñöôïc uoáng aên, neân noùi laø Nieát-baøn. Phaïm chí kia coøn khoâng nhaän thöùc ñöôïc boán ñaïi ñieàu hoøa neân khoâng beänh, huoáng chi laø bieát kieát heát töùc laø Nieát-baøn? Laïi coù thuyeát noùi: Khoâng bò beänh laø ñaïo, Nieát-baøn laø quaû cuûa ñaïo. Phaïm chí kia coøn khoâng nhaän thöùc ñöôïc veà ñaïo khoâng beänh, huoáng chi laø quaû cuûa ñaïo khoâng beänh. Nhöng Ñöùc Phaät ñaõ giaûng noùi phaùp roäng raõi, cho ñeán noùi roäng. Veà caâu hoûi cuûa ngoaïi ñaïo kia, nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao Phaïm chí ngoaïi ñaïo khoâng laäp ngaõ thuû? Ñaùp: Nhö kinh naày noùi: Phaïm chí ngoaïi ñaïo ñeâm daøi sinh töû chaáp ngaõ, chaáp chuùng sinh, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Dò hoïc ngoaïi ñaïo ñoái vôùi ngaõ thuû (chaáp ngaõ) taâm sinh sôï haõi, nhö ngöôøi ñöùng ôû ñænh nuùi cao sôï haõi nhìn xuoáng. Ngoaïi ñaïo kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Sôï boû kieán chaáp cuûa mình, chaïy theo kieán chaáp cuûa ngöôøi. Ngoaïi ñaïo dò hoïc laáy ngaõ kieán laøm caên baûn cho kieán chaáp cuûa mình maø khoâng muoán xaûû. Laïi coù thuyeát noùi: Vì sôï caét ñöùt maïng soáng cuûa mình. Laïi coù thuyeát noùi: Sôï bò ngöôøi ñoàng phaïm haïnh khinh thöôøng. Veà caâu hoûi tröôùc ñaây cuûa ngoaïi ñaïo, nay seõ noùi: Hoûi: Nhö caùc ngoaïi ñaïo khoâng bieát döùt tröø caùc chaáp, vì sao laïi noùi döùt tröø caùc chaáp? Ñaùp: Ñaây laø Ñöùc Theá toân ñaõ noùi

theo theá gian, vì laøm chöùng, neân daãn kinh Phaät. Nhö noùi: Coù caùc chuùng sinh thaáy dieät döùt hoaïi. Trong thaät nghóa khoâng coù chuùng sinh, vì tuøy ngoaïi ñaïo theá tuïc maø noùi neân noùi coù chuùng sinh, ôû ñaây cuõng gioáng nhö theá, cho ñeán noùi roäng. Coù hai trí: 1. Trí döùt. 2. Trí bieát, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì tröôùc noùi dò hoïc ngoaïi ñaïo laäp ra döùt caùc chaáp, khoâng laäp ra döùt ngaõ thuû. Maëc duø neâu ra nhö theá, nhöng khoâng phaân bieät trí döùt hay laø trí bieát. Nay vì muoán giaûi thích, neân soaïn luaän naày. Coù hai trí, nghóa laø trí döùt vaø trí bieát.

Theá naøo laø trí bieát? Neáu thaáy bieát, minh, giaùc, hieän quaùn, laø trí bieát. Trí ñoái vôùi khoâng coù trí, kieán (thaáy) ñoái vôùi taø tueä, minh ñoái vôùi voâ minh, giaùc ñoái vôùi taø kieán, hieän quaùn ñoái vôùi taø quaùn. Laïi coù thuyeát noùi: ÔÛ ñaây noùi trí bieát voâ laäu. Vì sao? Vì khoâng coù ñaïo theá tuïc naøo coù theå hieän quaùn. Do vieäc naày, neân chæ noùi trí bieát voâ laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Trong ñaây cuõng noùi trí bieát höõu laäu, voâ laäu. Vì sao bieát? Vì trí theá tuïc cuõng coù töôùng tri kieán, minh, giaùc, hieän quaùn. Hoûi: Ñaïo theá tuïc khoâng coù nghóa hieän quaùn vaø sao noùi laø hieän quaùn? Ñaùp: Quaùn hieän ôû tröôùc roõ raøng laø nghóa cuûa quaùn hieän tieàn, töùc ñaïo theá tuïc cuõng coù coâng naêng hieän quaùn. Hoûi: Neáu vaäy laø noùi caùc theá tuïc naøo coù trí bieát? Ñaùp: Tröø hieän quaùn roãng laëng töông öng vôùi tueä, ñoù laø voâ löôïng giaûi thoaùt thöù nhaát, thöù hai, thöù ba, taùm thaéng xöù, möôøi Nhaát thieát xöù, tröø caùc quaùn aáy, v.v... töông öng vôùi tueä. Caùc quaùn veà töôùng chung, töôùng rieâng tröø ngu trong duyeân, tröø ngu nôi theå cuûa vaät. Caùc quaùn thaät khaùc, nhö vaên, tö, tu, Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn, phaùp Theá ñeä nhaát nhö theá, v.v... Hoûi: Laøm sao bieát nhaát ñònh tueä theá tuïc laø hieän quaùn? Ñaùp: Nhö noùi nghóa nhaän bieát roõ raøng cuûa quaùn hieän tieàn laø nghóa cuûa hieän quaùn, tueä theá tuïc cuõng coù theå hieän quaùn nhaän bieát roõ raøng. Vì sao bieát? Vì nhö kinh thaønh duï noùi: Ta chöa thaønh töïu Tam Boà-ñeà,v.v..., cuõng coù theå sinh hieän quaùn naày. Do vieäc naày, neân bieát ñöôïc tueä theá tuïc cuõng coù theå taïo ra hieän quaùn. Theá naøo laø trí döùt? Ñaùp: Neáu taát caû tham aùi, giaän döõ, ngu si ñeàu döùt, taát caû phieàn naõo ñeàu döùt tröø, thì goïi laø trí döùt. Hoûi: Nhö döùt khoâng coù sôû duyeân coøn trí coù sôû duyeân, vì sao noùi döùt laø trí? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì döùt laø quaû cuûa trí neân döùt ñöôïc goïi laø trí. Nhö A-la-haùn laø quaû cuûa trí, laáy teân cuûa trí ñeå noùi. Nhö thieân nhaõn, thieân nhó laø quaû chung, duøng teân chung ñeå goïi. Nhö saùu nhaäp laø quaû cuûa nghieäp, duøng teân cuûa nghieäp ñeå noùi. Nhö saùu nhaäp naày laø nghieäp goác vì döùt tröø nhö theá laø quaû cuûa trí, cho neân goïi laø trí ñoaïn. Hoûi: Nhö döùt trong tu ñaïo laø quaû cuûa trí, döùt trong thaáy ñaïo laø quaû cuûa nhaãn, vì sao noùi laø trí döùt? Ñaùp: Vì döùt kia laø quaû cuûa trí theá tuïc. Neáu duøng ñaïo theá tuïc lìa duïc

coõi Duïc, cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì coõi Duïc kia, cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù laø quaû cuûa trí theá tuïc. Hoûi: Xöù coù coâng cuûa ñaïo theá tuïc thì coù theå nhö theá. Ñaïo theá tuïc khoâng coù coâng söùc ñoái vôùi Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, choã döùt cuûa thaáy ñaïo nôi Phi töôûng Phi phi töôûng xöù ñeàu

laø quaû cuûa nhaãn. Laøm sao döùt cuûa thaáy ñaïo kia laïi laø trí döùt? Toân giaû taêng-giaø-baø-tu ñaùp: Coù hai trí döùt: 1. Laø quaû cuûa tueä. 2. Laø quaû cuûa trí. Trí döùt kia laø quaû cuûa tueä. Bình luaän: Khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì Ñöùc Theá toân noùi hai trí: 1. Laø trí döùt. 2. Laø trí bieát. Khoâng noùi tueä döùt. Laïi coù thuyeát noùi: Trí döùt laø quaû coâng duïng cuûa trí bieát voâ laäu. Vì sao? Vì nhö Tu-ñaø-hoaøn, do ñaïo voâ laäu, seõ ñöôïc quaû Tö-ñaø-haøm. Ñaïo voâ ngaïi thöù saùu seõ chöùng chung vôùi choã döùt cuûa thaáy ñaïo nôi ba coõi vaø saùu phaåm Kieát laø choã döùt cuûa tu ñaïo coõi Duïc. Tö-ñaø-haøm do ñaïo voâ laäu, seõ chöùng ñöôïc quaû A-na-haøm. Ñaïo voâ ngaïi thöù chín seõ chöùng chung choã döùt cuûa thaáy ñaïo ba coõi vaø choã döùt cuûa tu ñaïo coõi Duïc. A-na-haøm seõ chöùng ñöôïc ñònh kim cöông duï cuûa quaû A-la-haùn, seõ chöùng chung vôùi choã döùt cuûa thaáy ñaïo, tu ñaïo ba coõi neân döùt laø quaû coâng duïng cuûa ñònh kim cöông duï. Do vieäc naày neân döùt laø quaû coâng duïng cuûa trí bieát voâ laäu. Toân giaû Phaät-ñaø-la-traéc noùi: Neân noùi laø phaùp döùt. Vì sao? Vì ñaây laø ñaïo cuûa caùc baäc Thaùnh, phaùp vöôït hôn baäc nhaát, thích öùng baäc nhaát roát raùo baäc nhaát. Toân giaû Cuø-sa noùi: ÔÛ ñaây phaûi noùi laø döùt xaû. Vì sao? Vì xaû taát caû phaùp sinh töû coù ñöôïc döùt naày. Hôn nöõa, vì töø trong chuûng trí sinh ra, neân noùi laø trí döùt. Nhö sinh trong hoï Cuø-ñaøm neân goïi laø Cuø-ñaøm. Ñoaïn kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Ñoaïn kia duø khoâng coù sôû duyeân nhöng truï ôû töôùng trí, nhö maét cuûa quaù khöù, vò lai duø khoâng theå thaáy maø laø töôùng thaáy, nhö thoï cuûa quaù khöù, vò lai, duø khoâng coù sôû giaùc, nhöng laø töôùng cuûa thoï, cho ñeán noùi tueä cuõng gioáng nhö theá. Nhö vaäy, duø döùt khoâng coù sôû duyeân maø laø töôùng cuûa trí, cho neân goïi laø trí döùt. Hoûi: Nhö döùt moät kieát cuûa thaân kieán, cuõng goïi laø trí döùt, vì sao noùi

taát caû kieát döùt ñeàu goïi laø trí döùt? Ñaùp: Vì döùt moät thaân kieán, cuõng laø trí döùt. ÔÛ ñaây noùi döùt taát caû kieát, ñeàu laø trí döùt, khoâng noùi laø trí döùt tröø daàn daàn. Laïi nöõa, Ñöùc Theá toân hoaëc noùi trí laø trí bieát hoaëc noùi trí laø trí döùt, theá naøo trí laø trí bieát? Nhö keä noùi: Hieàn naày, ngöôøi tuoåi treû Muoán lôïi ích theá gian AÙi sinh ra caùc khoå Bieát ñöôïc laø thoâng minh. vua Ña-caàu laø choã caên baûn cuûa luaän naày. Nghe noùi coù vì vua teân laø Ña-caàu baåm taùnh baïo aùc, bò ngöôøi khinh thöôøng, thöôøng cöôùp ñoaït caùc thöù cuûa caûi cuûa daân chuùng. Baáy giôø, daân chuùng khaép nôi ñeàu nhoùm hoïp, cuøng baøn baïc baét vua thoaùi vò, laäp ngöôøi em keá cuûa vua leân laøm vua. Khi ñoù, vua Ña-caàu ñeán vuøng thoân aáp caïnh nöôùc laùng gieàng cö nguï, haèng ngaøy beän coû laøm deùp ñeå töï kieám soáng. Moät hoâm vua em hoûi caùc quan: Ta coù ngöôøi anh caû nay ñang ôû ñaâu? Caùc quan taâu: Nghe noùi hieän ôû thoân noï beân caïnh nöôùc kia, beänh coû laøm deùp, kieám soáng qua ngaøy. vua em nghe taâu chuyeän naày, taâm sinh buoàn saàu, nghó raèng: Ta chæ coù moät ngöôøi anh ñang soáng khoå sôû nhö theá, nay ta ñaâu caàn ngoâi vua naày. Lieàn sai söù ñeán taän nôi ñeå trieäu ngöôøi anh veà nöôùc, roài caáp cho moät ngoâi laøng. Thôøi gian naày, daân chuùng gaàn, nöông raát ñoâng. Ngoâi laøng ñöôïc caáp khoâng cung caáp ñuû thöùc aên caàn duøng. vua em laïi caáp hai laøng, ba laøng, cho ñeán nöûa nöôùc, cuõng coá tình cho

laø khoâng ñuû, theá laø vua anh ñem nhaân löïc cuûa nöûa nöôùc khôûi binh gieát cheát em, töï leân laøm vua. Baáy giôø, Ñeá-thích nghó raèng: Nay quoác vöông naày ñaõ khoâng bieát ôn nghóa, gaây ra toäi aùc nhö theá. Ta seõ ñeán ñoù ñaùnh löøa ñeå laøm cho vua phaûi khoå naõo. Roài Ñeá-thích töï hoùa thaân thaønh moät ngöôøi Baø-la-moân, ñaàu vaán buùi toùc, thaân maéc aùo thoâ, tay traùi caàm bình, tay phaûi caàm gaäy phaùp, ñi ñeán choã vua khen ngôïi vua, roài ñöùng qua moät phía. vua hoûi: Ñaïi Baø-la-moân töø ñaâu ñeán ñaây? Baø-la-moân ñaùp: Toâi töø ngoaøi bieån ñeán. vua laïi hoûi: Ngoaøi bieån coù vieäc gì laï khoâng? Baø-la-moân noùi: Ta thaáy coù moät nöôùc, daân chuùng sung tuùc voâ cuøng. vua laïi hoûi: Nhö ta ngaøy nay quaân binh raát ñoâng, neáu ñem quaân thaûo phaït coù theå thaéng hay khoâng? Baø-la-moân noùi: Ñeán ñoù taát nhieân coù theå ñöôïc.

vua laïi hoûi: Ai seõ ñi tröôùc daãn ñöôøng cho ta? Baø-la-moân noùi: Toâi seõ daãn ñöôøng. vua laïi hoûi: Neáu ñöôïc nhö vaäy thì bao nhieâu ngaøy nöõa oâng seõ chæ ñöôøng cho ta? Baø-la-moân noùi: Baûy ngaøy nöõa. Noùi xong roài beøn ñi. Ngaøy qua ngaøy, vua tính ra ñaõ tôùi ngaøy heïn. Ñeán ngaøy thöù baûy, töø saùng sôùm nhaø vua cho ngöôøi ñi khaép nôi tìm kieám vò Baø-la-moân hoâm tröôùc nhöng chaúng thaáy ñaâu caû. Do khoâng tìm thaáy, neân vua caûm thaáy buoàn khoå, ngoài trong tónh thaát. Baáy giôø, Boà-taùt Thích -Ca soáng trong laøng Baø-la-moân thuoäc quoác vöông aáy, vì coù chuùt vieäc neân ñeán thaønh vua, nghe noùi vua buoàn khoå khoân nguoâi, neân noùi vôùi caùc quan: Toâi coù theå tröø boû noãi buoàn khoå trong taâm cuûa vua. Caùc quan lieàn ñöa Boà-taùt ñeán choã vua. Thôøi gian naày, vì quoác vöông, Boà-taùt ñaõ noùi caùc nghóa cuûa kinh keä: Ñuoåi tìm naêm duïc Neáu khi ñöôïc roài Cho laø vöøa yù Seõ sinh vui möøng. Cho ñeán noùi heát keä cuûa phaåm nhieãm duïc. Khi Boà-taùt tuïng xong keä naày, taâm vua sinh ra yù töôûng nhaøm chaùn, lìa ñöôïc aùi duïc. Vì lìa ñöôïc duïc, neân Boà-taùt laïi noùi baøi keä naày: Neân laøm, noùi laø chaùnh Khoâng laøm, ñaâu ñöôïc noùi Neáu noùi khoâng theå laøm Khoâng goïi laø ngöôøi trí. Boà-taùt noùi moät keä naày, moät nöûa laø vì Ñeá-thích, moät nöûa laø vì quoác vöông. Neáu khoâng theå laøm thì khoâng neân höùa vôùi ngöôøi. Neáu ñaõ höùa vôùi ngöôøi, thì phaûi laøm ngay, maø khoâng laøm, laø vieäc khoâng toát. OÂng cuõng phaûi truø tính, löôøng xeùt xem ngöôøi kia coù theå ñi, hay khoâng? Laïi vaøo thôøi gian naøo, töøng thaáy coù ngöôøi töø ngoaøi bieån ñeán, maø tin theo lôøi hoï noùi? Thôøi gian naày, quoác vöông ôû choã Boà-taùt, taâm sinh vui möøng, beøn noùi keä: Ngöôøi hieàn tuoåi treû naày Muoán lôïi ích theá gian AÙi sinh ra caùc khoå Bieát ñöôïc laø thoâng minh. Do keä naày neân noùi trí laø trí bieát. Noùi trí laø trí döùt, laø theá naøo? Nhö noùi: Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Nay

ta seõ noùi phaùp maø trí nhaän bieát laø trí phaùp, trí thaønh töïu: Theá naøo laø phaùp maø trí nhaän bieát? Ñaùp: Laø naêm aám. Hoûi: Nhö trí nhaän bieát taát caû phaùp, vì sao chæ noùi nhaän bieát naêm aám? Ñaùp: Neáu neâu ra caâu hoûi naày, thì nhö lôøi ñaùp cuûa chöông döôùi. Do ñaáy chæ bieát khoå. ÔÛ ñaây neân ñeàu noùi heát. Bình luaän: Khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì ôû ñaây noùi trí döùt, khoâng noùi trí bieát, bieát veà naêm aám, khoâng bieát taát caû phaùp. Hoûi: Neáu

vaäy neân soaïn luaän naày: Nhö naêm aám laø choã nhaän bieát cuûa hai trí: Trí bieát vaø trí ñoaïn, vì sao Ñöùc Theá toân noùi boû trí bieát, noùi trí döùt? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì nhôø naêm aám naày maø ñaït ñöôïc trí döùt, trí bieát, vì theá phaàn döôùi ñaây, seõ ñaùp veà trí bieát, dieät trí v.v... ÔÛ ñaây ñeàu neân noùi: Theá naøo laø trí? Ñaùp: Taát caû kieát heát, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Nhö Ñöùc Phaät noùi: Taát caû haønh döùt heát ñeàu goïi laø trí döùt. ÔÛ ñaây, vì sao noùi taát caû kieát heát laø trí döùt? Ñaùp: Ñaây laø lôøi noùi löôïc veà choã vöôït hôn ñeå giaùo hoùa haøng höõu dö cuûa Nhö lai. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu noùi kieát ñaõ heát, phaûi bieát laø noùi veà taát caû haønh höõu laäu ñeàu döùt tröø, nhö treân ñaõ noùi. Neáu laø quaù khöù thì taát caû ñeàu taän dieät? Lôøi ñaùp trong caâu hoûi ñoù, ôû ñaây, ñeàu neân noùi: Theá naøo laø trí thaønh töïu? Ñaùp: Laø A-la-haùn laäu taän. Hoûi: Nhö ngöôøi hoïc, choã naøo cuõng ñeàu coù trí, vì sao chæ noùi A-la- haùn laø ngöôøi trí? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaây laø noùi veà höõu dö cuûa Nhö lai, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Vì laø vöôït hôn, neân ñaùp nhö treân. Ngöôøi Voâ hoïc vöôït hôn ngöôøi Höõu hoïc, trong ñaây neân noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Ngöôøi hoïc tuøy thuoäc vaøo choã mình bieát, chaúng caàn phaûi boû höõu. Ngöôøi Voâ hoïc tuøy theo choã nhaän bieát cuûa mình, ñeàu coù theå xaû höõu. Trong ñaây cuõng noùi: Theá naøo laø noùi? Ñaùp: Taát caû kieát ñaõ döùt heát. Ai döùt heát taát caû kieát? Chæ laø ngöôøi Voâ hoïc. Laïi coù thuyeát noùi: Vaên aáy neân noùi raèng: Theá naøo laø trí bieát? Ñaùp: Neáu tri, kieán, minh, giaùc, hieän quaùn v.v..., cho ñeán noùi roäng. Cuõng nhö noùi veà ngöôøi hieàn, tuoåi treû v.v..., cho ñeán noùi roäng. Theá naøo laø trí döùt?

Ñaùp: Taát caû kieát ñaõ döùt heát. Cuõng nhö noùi: Nay ta seõ giaûng noùi veà phaùp trí, cho ñeán noùi roäng. Neáu quy höôùng veà Phaät, ngöôøi kia seõ quy höôùng ôû ñaâu? Cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì chaúng phaûi choã quy höôùng, sinh ra töôûng veà choã quy höôùng. Vì muoán bieåu thò choã quy höôùng chaân thaät, neân soaïn luaän naày. Nhö keä noùi: Thöôøng coù quy höôùng Nuùi, soâng, röøng, caây Vöôøn, laàu thaùp, mieáu Vì sôï ngöôøi khaùc. Quy naày chaúng an Quy naày chaúng hôn Veà choã quy höôùng Khoâng theå khoûi khoå. Neáu quy höôùng Phaät Phaùp vaø chuùng taêng Ñoái boán Thaùnh ñeá Duøng tueä ñeå thaáy. Höôùng naày laø yeân Höôùng naày thuø thaéng Höôùng naày vöôït khoûi Taát caû caùc khoå. Cho neân, chaúng phaûi choã quy höôùng maø nghó laø quy höôùng. Vì muoán hieån baøy choã quy höôùng chaân thaät, neân soaïn luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Vì nhaèm ngaên chuùng sinh ngu si quy höôùng chuùng sanh hoaëc cho raèng, quy höôùng Phaät, nghóa laø quy höôùng thaân Nhö lai do cha meï sinh ra vôùi caùc phaàn ñaàu, chaân v.v... Vì nhaèm ngaên yù töôûng nhö theá. Neáu ngöôøi quy höôùng Phaät, thì phaûi quy höôùng veà Boà-ñeà cuûa Phaät laø phaùp Voâ hoïc. Neáu quy höôùng veà phaùp, nghóa laø quy höôùng veà phaùp thieän, baát thieän, voâ kyù vaø vieäc tu haønh cuûa caùc Tyø-kheo laø phaùp neân laøm, khoâng neân laøm. Neáu quy höôùng veà phaùp, phaûi quy höôùng söï yeâu kính troïng phaùp Nieát-baøn. Neáu quy höôùng veà taêng, nghóa laø quy höôùng ngöôøi xuaát gia boán hoï, vì muoán cho chuùng sinh ñeàu ñöôïc quyeát ñònh ôû trong phaùp naày. Neáu ngöôøi

quy höôùng taêng, phaûi quy höôùng phaùp Höõu hoïc, Voâ hoïc. Cho neân, vì muoán ngaên chuùng sinh ngu quy höôùng neân soaïn luaän

naày. Hoûi: Neáu quy Phaät, ngöôøi kia quy theá naøo? Ñaùp: Phaät, nghóa laø thaät coù phaùp naày. Vì coù phaùp naày, neân laäp ra neân ngoân ngöõ nhö theá, danh xöng nhö theá, tö töôûng nhö theá, goïi laø Phaät, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao noùi theá naày: Phaät, nghóa laø thaät coù phaùp naày, vì coù phaùp naày, neân laäp ra ngoân ngöõ nhö theá, danh xöng nhö theá, tö töôûng nhö theá, goïi laø Phaät. Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Phaät khoâng chæ coù laäp ra danh xöng, taïo ra ngoân ngöõ nhö theá, danh xöng nhö theá, tö töôûng nhö theá goïi laø Phaät, maø coøn khoâng coù thaät. Vì nhaèm ngaên yù töôûng nhö theá, neân noùi raèng: Phaät, nghóa laø thaät coù phaùp naày, cho ñeán noùi roäng. Neáu ngöôøi quy höôùng, thì quy höôùng veà phaùp Boà-ñeà Voâ hoïc cuûa Phaät nhö theá. Hoûi: Neáu phaùp Boà-ñeà Voâ hoïc laø Phaät chaân thaät, thì kinh naày noùi laøm sao hieåu? Nhö: Cö só Tu Ñaït hoûi: Sao goïi laø Phaät? Ngöôøi kia ñaùp: Phaät nghóa laø coù ngöôøi mang doøng hoï Thích, do tin töôûng xuaát gia, caïo boû toùc raâu, thaân maëc y nhuoäm, ñoù goïi laø Phaät. Ñaùp: Ñaây laø noùi veà choã nöông cuûûa Phaät, neáu noùi veà choã nöông, phaûi bieát cuõng laø noùi chuû theå nöông. Hoûi: Neáu noùi phaùp Boà-ñeà Voâ hoïc laø Phaät chaân thaät, thì vì sao vôùi taâm aùc laøm thaân Phaät chaûy maùu maø maéc toäi nghòch? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Do taâm oaùn gheùt phaùp Boà-ñeà Voâ hoïc, laø vì taâm aùc laøm thaân Phaät chaûy maùu neân maéc toäi nghòch. Laïi coù thuyeát noùi: Vì laøm hö hoaïi choã nöông cuûa Boà-ñeà Voâ hoïc, hoaëc phaù hoaïi choã nöông, thì cuõng phaù hoaïi chuû theå nöông. Do ñoù phaïm phaûi toäi nghòch. Neáu quy höôùng phaùp, thì ngöôøi kia seõ quy höôùng theá naøo? Ñaùp: Neáu quy höôùng phaùp, taát nhieân phaûi quy höôùng Nieát-baøn ñaõ döùt heát aùi. Hoûi: Neáu quy höôùng taêng, thì ngöôøi kia seõ quy höôùng nhö theá naøo? Ñaùp: Taêng, laø ngöôøi thaät coù phaùp naày, cho ñeán noùi roäng, ñoù goïi laø taêng. Hoûi: Theá naøo laø quy? Theá naøo laø höôùng? Quy höôùng laø nghóa gì? Ñaùp: Quy, nghóa laø phaàn ít cuûa dieät ñeá, Ñaïo ñeá. Höôùng laø lôøi noùi ôû mieäng. Laïi coù thuyeát noùi: Höôùng, nghóa laø coù theå khôûi taâm ñeå mieäng noùi

ra lôøi. Laïi coù thuyeát noùi: Tin chaéc phaùp naày, ñoù goïi laø höôùng. Bình luaän: Noùi nhö theá laø ñuùng: Coù theå khôûi mieäng, lôøi noùi, taâm vaø theå cuûa naêm aám nôi phaùp cuøng coù, laø höôùng. Theá naøo laø nghóa quy höôùng? Ñaùp: Nghóa cöùu giuùp, laø nghóa quy höôùng. Hoûi: Neáu nghóa cöùu giuùp laø nghóa quy höôùng thì sao Ñeà-baø-ñaït- ña cuõng quy höôùng Phaät, Phaùp, taêng, maø vaãn bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc, khoâng ñöôïc cöùu giuùp? Ñaùp: Neáu laø ngöôøi quy höôùng, thì khoâng phaù giôùi haïnh, khoâng vöôït qua giôùi phaàn, coù theå ñöôïc cöùu giuùp. Neáu ngöôøi ñaõ quy höôùng maø phaù giôùi haïnh, vöôït qua giôùi phaàn, thì seõ khoâng ñöôïc cöùu giuùp. Nhö ngöôøi vì sôï keû thuø, neân quy höôùng ôû vua, caàu mong ñöôïc vua cöùu giuùp. vua noùi vôùi ngöôøi kia: Neáu ngöôi ôû trong nöôùc cuûa ta, khoâng vöôït qua giôùi phaàn, thì ta seõ cöùu giuùp ngöôi, neáu vöôït qua giôùi phaàn cuûa ta, thì ta seõ khoâng theå cöùu giuùp ngöôi. Chuùng sinh nhö theá, vì sôï ñöôøng aùc, neân quy höôùng Phaät. Phaät noùi: Neáu quy höôùng ta, thì khoâng

neân phaù huûy giôùi haïnh, vöôït qua giôùi phaàn. Neáu phaù giôùi haïnh, vöôït qua giôùi phaàn, thì ta khoâng theå cöùu giuùp. Cho neân, nghóa cöùu giuùp laø nghóa quy höôùng. Laïi coù thuyeát noùi: Tuøy thuoäc vaøo ngaàn aáy quy höôùng, thì seõ coù ngaàn aáy cöùu giuùp, vì nhaân duyeân quy höôùng, neân ñöôïc ra khoûi ñöôøng aùc. Hoûi: Neáu ngöôøi quy höôùng Phaät laø quy thuù moät vò Phaät hay quy höôùng chö Phaät nhieàu nhö soá caùt soâng Haèng v.v...? Neáu quy höôùng moät Phaät, thì sao khoâng laø quy höôùng phaàn? Neáu quy höôùng Chö Phaät nhö soá caùt soâng Haèng, thì vì sao chæ noùi quy höôùng moät vò Phaät? Vaø kinh naày noùi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Ta laø ñeä töû Phaät Tyø-baø-thi, ta laø ñeä töû Phaät Thi-khí? Hoaëc cho ñeán noùi: Ta laø ñeä töû Phaät Thích-ca Maâu-ni? Bình luaän: Neân noùi raèng: Quy höôùng Chö Phaät nhieàu nhö soá caùt soâng Haèng v.v... Hoûi: Neáu vaäy taïi sao laïi noùi quy thuù moät Phaät? Ñaùp: Vaên naày leõ ra noùi raèng: Ta quy höôùng Chö Phaät, nhöng khoâng noùi. Neáu quy höôùng moät vò Phaät thì phaûi bieát cuõng laø quy höôùng chö Phaät. Noùi ta laø ñeä töû cuûa moät Phaät: nghóa laø leã thaáy choã chaân ñeá cuûa Phaät kia thì noùi: Ta laø ñeä töû cuûa vò Phaät ñoù. Hoûi: Neáu ngöôøi quy höôùng phaùp, laø vì quy höôùng caùc aám dieät cuûa thaân mình, hay vì quy höôùng caùc aám dieät cuûa thaân ngöôøi, hay vì quy

höôùng caùc aám dieät cuûa thaân mình vaø thaân ngöôøi? Neáu quy höôùng caùc aám dieät cuûa thaân mình, thì sao khoâng laø quy höôùng nôi phaàn? Neáu quy höôùng nôi ngöôøi, thì laøm sao nghóa nghóa cöùu giuùp laø nghóa quy höôùng? Ñaùp: Neáu quy höôùng, nghóa laø quy höôùng thaân mình vaø thaân ngöôøi. Hoûi: Neáu vaäy thì sao laïi noùi nghóa cöùu giuùp laø nghóa quy höôùng? Ñaùp: Maëc duø ñoái vôùi ta khoâng coù cöùu giuùp, nhöng veà taùnh laø cöùu giuùp, cho neân, nghóa cöùu giuùp laø nghóa quy höôùng. Hoûi: Neáu quy höôùng taêng laø quy höôùng moät vò Phaät hay quy höôùng chö Phaät? Neáu quy höôùng moät vò Phaät thì sao khoâng laø quy höôùng theo phaàn? Neáu quy höôùng chö Phaät thì sao laïi noùi laø quy höôùng moät Phaät? Kinh naày noùi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Phaät baûo ngöôøi ñi buoân: OÂng phaûi quy höôùng taêng cuûa ñôøi vò lai. Bình luaän: Neân noùi raèng: Quy höôùng chö Phaät taêng. Hoûi: Neáu vaäy vì sao laïi noùi quy höôùng taêng cuûa moät Phaät? Ñaùp: Vaên aáy leõ ra phaûi noùi raèng: Quy höôùng taêng cuûa Chö Phaät, maø khoâng noùi. Neáu quy höôùng taêng cuûa moät Phaät, töùc laø vì quy höôùng taêng cuûa chö Phaät. Nhö kinh naày noùi laøm sao hieåu? Nghóa laø do khoâng coù taêng baûo hieän ôû tröôùc. Laïi coù thuyeát noùi: Vì taêng baûo khoù ñaït ñöôïc. Vì sao? Vì coù Phaät ra ñôøi maø khoâng coù taêng baûo. Hoûi: Choã naøo coù quy höôùng naày? Ñaùp: Neáu ñi chung vôùi giôùi, thì chæ coù ôû loaøi ngöôøi. Neáu khoâng ñi chung vôùi giôùi, thì caùc ñöôøng khaùc ñeàu coù. Hoûi: Coù thoï giôùi maø khoâng thoï quy höôùng, ngöôøi naày coù ñaéc giôùi khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng ñaéc giôùi. Vì sao? Vì neáu muoán thoï giôùi, tröôùc phaûi thoï quy höôùng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu keû naøo do taâm töï ñaïi keâu maïn, maø khoâng quy höôùng, taát nhieân keû ñoù seõ khoâng ñaéc giôùi. Neáu ngöôøi naøo khoâng bieát laø thoï giôùi tröôùc, hay thoï quy höôùng tröôùc, beøn khoâng thoï quy höôùng maø thoï giôùi, thì ngöôøi naày seõ ñaéc giôùi, nhöng ngöôøi truyeàn giôùi

ñaéc toäi. Hoûi: Neáu khoâng caàu thoï quy höôùng thì coù ñöôïc quy höôùng hay khoâng? Ñaùp: Khoâng ñöôïc. Hoûi: Neáu khoâng ñöôïc quy höôùng, hoaëc coù treû sô sinh hoaëc coøn naèm trong buïng meï maø cuõng thoï quy höôùng, thì ñieàu naày laøm sao hieåu? Ñaùp: Tröôøng hôïp naày laø thuaän theo giôùi. Ngöôøi naày veà ñôøi tröôùc

voán hay ban cho ngöôøi khaùc thoï giôùi ñaày ñuû. Neáu khi coøn ôû trong buïng meï, hoaëc luùc môùi sinh, cha meï ñaõ vì chuùng thoï quy höôùng. Veà sau, khi lôùn khoân, laøm chuyeän phi phaùp, ngöôøi ta beøn traùch: Luùc coøn ôû trong buïng meï vaø hoài môùi sinh, oâng ñaõ thoï quy höôùng roài, nay sao laïi laøm chuyeän phi phaùp! Sau khi nghe lôøi quôû traùch ngöôøi aáy voäi traùnh xa ñieàu aùc, tu vieäc thieän. Cho neân thuaän theo vì giôùi, maø thoï quy höôùng, chöù thaät ra thì khoâng ñöôïc. Laïi coù thuyeát noùi: Vì muoán cho chuùng sinh tin Phaät, chö thieân seõ vì ñaáy maø uûng hoä. Hoûi: Neáu ngöôøi khaùc caàu thoï quy höôùng duøm, thì ngöôøi aáy coù ñöôïc hay khoâng? Ñaùp: Khoâng ñöôïc. Hoûi: Neáu khoâng ñöôïc thì khi Phaät saép Nieát-baøn, Toân giaû A- nan baïch Phaät: Coù moät soá ngöôøi ôû thaønh Caâu Thi xin quy höôùng Theá toân, cuõng quy Phaùp, taêng v.v... laøm sao hieåu lôøi naày? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Nhôø naêng löïc oai thaàn cuûa Phaät, neân khi saép nhaäp Nieát-baøn, ñaõ khieán cho caùc löïc só cuûa thaønh Caâu-thi ñoàng vôùi ngöôøi khaùc vì caàu maø ñöôïc giôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Toân giaû A-nan ñi vaøo thaønh Caâu-thi vì nhieàu löïc só maø truyeàn trao quy höôùng vaø giôùi, roài trôû laïi baïch Phaät: Theá toân! Laïi coù chuùng ñeä töû sau cuøng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Ñöôïc. Nhö naøng Ca-thi laø ngöôøi caâm khoâng noùi ñöôïc, neáu noùi: Neáu quy höôùng Phaät, seõ khoâng bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Hoûi: Nhöõng ngöôøi quy höôùng Phaät ñeàu khoâng bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc chaêng? Ñaùp: Ñaây laø vì ngöôøi coù ñöôïc nieàm tin khoâng hö hoaïi, Neân noùi raèng. Laïi coù thuyeát noùi: Vì ngöôøi coù taâm quy höôùng saâu xa, Neân noùi raèng. Hoûi: Nhö Phaùp baûo laø vöôït hôn Phaät, vì sao khi quy höôùng laïi quy

höôùng Phaät tröôùc, roài môùi quy höôùng phaùp? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì Ñöùc Phaät laø baäc toân quyù ôû trong giaùo phaùp, neân tröôùc phaûi quy höôùng Phaät. Laïi coù thuyeát noùi: Cuõng nhö ngöôøi beänh, tröôùc phaûi nöông vaøo thaày thuoác, sau ñoù môùi uoáng thuoác. Ñöùc Phaät ngöôøi thaày thuoác sö saùng suoát, Phaùp nhö thuoác hay, taêng nhö ngöôøi cho thuoác.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.